

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ГОРСКО
СТОПАНСТВО И ДЪРВООБРАБОТВАНЕ
„НИКОЛАЙ ХАЙТОВ” – ВАРНА**

ЗА П О В Е Д

РД № 08-2857

Варна, 13.09.2023 г.

На основание чл. 257, ал. 1, чл. 258, ал.1, чл. 259, ал.1 от ЗПУО, чл. 31 от Наредба 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, чл. 1 от Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование, във връзка с Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование (Изм. и Обн. ДВ. бр.75 от 1 септември 2023 г.) и решение на ПС с протокол № 20 от 13.09.2023 г.

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М:

Училищна програма за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование през учебната 2023/2024 г.

ИНЖ. МАРИЯ ГЕОРГИЕВА _____
*Директор на ПГГСД „Николай Хайтов”,
гр. Варна*

УТВЪРЖДАВАМ:
ИНЖ. МАРИЯ ГЕОРГИЕВА
ДИРЕКТОР НА ПГГСД „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ”
ГР. ВАРНА

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ за учебната 2023/2024 г.

Настоящата Училищна програма за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ПГГСД „Николай Хайтов“, гр. Варна е разработена съгласно Наредба № 13/21.09.2016 г. на Министъра на образованието и науката (Изм. и Обн. ДВ. бр. 75 от 1 септември 2023 г.), приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 20/13.09.2023 г. и утвърдена със заповед № РД 08-2857/13.09.2023 г. на Директора на училището.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват в училищното образование в различни форми. Интегрирано е в учебното съдържание на учебните предмети в рамките на общообразователната подготовка от VIII до XII клас . Възможно е да се преподава интегрирано в часа на класа, в дейностите по интереси, в извънкласни училищни, извънучилищни и междуучилищни дейности, както и при общата подкрепа за личностно развитие.

(1) ДОС за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се определя с наредба.

(2) Държавният образователен стандарт определя: (чл.1. ал. 1 от Наредба за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование)

1. същността и целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;

2. начините и формите за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;

3. рамковите изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование;

4. институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Програмата е съобразена с основните потребности и интереси на учениците от VIII клас до XII клас, с приоритетите, и с пакета от ресурси на училището – човешки, материални, финансови и др.

II. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. В програмата гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се разглеждат като взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ПРИОРИТЕТИ:

1. Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
2. Развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
3. Формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
4. Усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

IV. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:
  - а) разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
  - б) познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализиращия се свят;
  - в) зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
  - г) осъзнава и цени своята културна идентичност;
  - д) взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
  - е) изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
  - ж) взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
  - з) носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
  - и) подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
  - й) познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
  - к) познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
  - л) умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- а) възпитава в демократичните ценности;
- б) насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- в) утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- г) изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- д) създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

V. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ПГГСД „Н. Хайтов“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.
2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват:
  - 2.1. В часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
  - 2.2. В заниманията по интереси;
  - 2.3. В рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие;
  - 2.4. Училищна програма „Без свободен час в училище“;
  - 2.5. Работа по проекти.

VI. ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЧАСА НА КЛАСА И В ЗАНИМАНИЯТА ПО ИНТЕРЕСИ

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентностите, посочени в рамковите изисквания в Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани със:

- патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;
- толерантността и интеркултурния диалог;
- защита на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
- превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита;
- превенция и противодействие на корупцията;
- кариерно ориентиране;
- финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място“;
- военно обучение и защита на родината;
- безопасност и движение по пътищата.

Таблица за разпределение на темите в часа на класа

Приложение № 5 към чл. 11, ал. 3 (Изм. и Обн. ДВ. бр.75 от 1 септември 2023 г.)
РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА

№ по ред	Тематично направление	Разпределение по класове на часовете				
		VIII	IX	X	XI	XII
1.	Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	4	4	4	4	4
2.	Толерантност и интеркултурен диалог	1	1	1	1	1
3.	Финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място“	2	2	2	2	12
4.	Военно обучение и защита на родината	-	-	5	5	-
5.	Безопасност и движение по пътищата	4	4	4	1	1
6.	Защита на населението при бедствия и аварии и катастрофи; оказване на първа помощ	5	5	5	3	3
7.	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	2	2	2	2	2
8.	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	2	2	2	2	2
9.	Кариерно ориентиране	-	-	1	-	-
10.	Превенция и противодействие на корупцията	2	2	2	2	2
11.	Електронно управление и медийна грамотност	-	1	1	4	-
	ОБЩО:	22	23	29	26	27

- В таблицата е посочен минималният брой часове за занимания и дейности по посочените тематични области. В зависимост от спецификата на класа, възрастта на учениците и конкретния контекст е възможно и комбиниране на теми и дейности от различни тематични области.
- В остатъка от часове, предвидени за часа на класа, се осъществяват занимания и дейности, свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, за развитие на класа като общност, за ученическото самоуправление и др.
- За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва годишен план при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план МО на класните ръководители задължително проучва мнението и интересите на учениците от класа.

2. Ученическо самоуправление.

- Всяка паралелка избира свой ученически съвет, който подпомага дейността на класния ръководител и инициира дейности на ниво клас.
- Утвърждаване дейността на ученическия съвет като форма на демократичното училищно самоуправление.
- В състава на ученическия съвет влизат председателите на паралелките от VIII до XII клас.

3. Възпитаване в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание.

3.1. Определяне на училищни ритуали.

- а) Всички официални празници, които се отбелязват в училището да започват с химна на Република България;
- б) На 15 септември и 30 юни всички ученици, педагогически специалисти и гости посрещат и изпращат училищното знаме, носено от знаменосец и двама асистенти, показали добри резултати в образователно възпитателния процес;
- в) официално раздаване на дипломи и свидетелства на зрелостниците;

- г) награждаване на отличили се ученици и учители;
- д) честването на национални празници, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;
  - Честване на Деня на народните будители;
  - Патронния празник на училището 11.11;
  - Чествана на обесването на Васил Левски 19.02;
  - Честване на 03.03 — Освобождението на България;
  - Тържествено честване на 24.05 — Ден на славянската писменост;
  - Честване на 2-ри юни — ден на Ботев и на падналите за свободата на България;
- е) поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;
- ж) срещи на бивши възпитаници на училището във връзка с кръгли годишнини на училището.

3.2. Определяне на училищни символи и други отличителни знаци:

- знаме и лого на училището
- лого на училището
- химн на училището
- летописна книга
- ученически униформи

4. Функциониране на училището като автономна, активна и саморазвиваща се общност:

- Да възпитава в демократичните ценности;
- Да насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- Да утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- Да изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за
- избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурна
- толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- Да създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на
- различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности,
- включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

VII. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДКРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Подкрепа на инициативността и участието на учениците чрез подходящи демократични практики:

- Участие в Ученически съвет като форма на ученическо самоуправление;
- Организиране на доброволчески дейности в и извън училище;
- Поддържане на училищната интернет страница с информация за активното участие на учениците в различни изяви - конкурси, състезания, олимпиади, изложби, проекти;
- Организиране на училищни празници, кампании и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;

Подкрепящи здравето:

- 01. 12. - Световен Ден за Борба срещу СПИН - ежегодни мероприятия;
- 17. 05. - Национален Ден на спорта — да се отбележи в часовете по ФВС по преценка на преподавателите;
- 31. 05. - Световен Ден без тютюнопушене — беседа с презентации в ЧК.

Подкрепящи толерантността:

16. 11. Международен Ден на толерантността — беседа в ЧК, изработване на табла в часовете по изобразително изкуство. Световен ден за борба с тормоза в училище.

Подкрепящи социалната чувствителност:

18. 11. - Световен Ден в памет на жертвите на катастрофи— мероприятия свързани с този ден.

Подкрепящи правата на човека - беседи в ЧК

Подкрепящи опазването на околната среда: 22. 03. - Световен ден на Земята (водата).

- Организиране на обучения на връстници от връстници: тема: Защита на населението от бедствия и аварии, Оказване на първа помощ на пострадал, Превенция на СПИН, Превенция на зависимости.
- Участие в клубове и групи по интереси;
- Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на Агресията. Целта е осигуряване на подкрепа за личностно развитие (обща и допълнителна), на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на учениците, в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик и в съответствие с разработените стратегии за подкрепа за личностно развитие. Спомагане за успешното преодоляване от учениците на възникнали затруднения и конфликти в училище семейството и обществото.

2. Подкрепа за мултикултурната среда в училището.

В Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване „Николай Хайтов”, гр. Варна се обучават ученици от различни етноси: български, ромски, турски и др. На ниво училище и клас се организират дейности, свързани с успешното интегриране на ученици от малцинствените групи.

VIII. ИНТЕГРИРАНО ПО УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ ЦЕЛИ:

1. Повишаване на качеството на образованието чрез използване на различни образователни иновации.

2. Поставяне на ученика в центъра на цялостната педагогическа дейност, в отговорна активна позиция при овладяване на знанията, формиране на различни компетенции и развитие на умения за учене през целия живот.

3. Създаване на условия за делова и хуманна атмосфера на откритост и гласност, на взаимно доверие при постигане на успехи и неуспехи, трудности и проблеми.

4. Форми:

- В процеса на придобиване на общообразователна подготовка по отделни учебни предмети - биология и здравно образование, история и цивилизация, география и икономика, гражданско образование.

- Интегрирано чрез ориентиране на обучението по общообразователните предмети към придобиване на ключовите компетентности.

- Чрез добри практики в професионалното обучение на нашите ученици.

IX. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС“, МОДУЛ „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС В УЧИЛИЩЕ“

В ПГГСД „Николай Хайтов“, гр. Варна се прилага тематична програма по Националната програма „Без свободен час”, модул „Без свободен час в училище”. Програмата съдържа тематични ядра и конкретни теми към всяко едно от тях, засягащи гражданското, здравното, психофизическо и когнитивно развитие. НП „Без свободен час в училище” се актуализира всяка учебна година.

X. ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ЧАСОВЕТЕ, КОИТО НЕ СЕ ВОДЯТ ОТ УЧИТЕЛИ СПЕЦИАЛИСТИ, ПО ВРЕМЕ НА ЗАМЕСТВАНЕ НА ОТСЪСТВАЩ УЧИТЕЛ

ПГГСД „Николай Хайтов” - Варна

Учебна 2023/2024

"Без свободен час"

Теми за 8, 9, 10, 11 и 12 клас

I. Гражданско образование

1.	Междоличностни отношения
2.	Социална среда
3.	Права на човека
4.	Демократично гражданство
5.	Идентичности различия в обществото
6.	Власт, политика и демократични ценности
7.	Социална политика, справедливост и солидарност

II. Здравно образование

8.	Психично здраве
9.	Физическо развитие и дееспособност
10.	Безопасност и първа помощ
11.	Превенция на употребата на психоактивни вещества
12.	Сексуално здраве и преносими инфекции
13.	Лична хигиена
14.	Хранене
15.	Разстройство на храненето
16.	Захарен диабет
17.	Новите вируси-убийци
18.	Темперамент
19.	СПИН
20.	Грип
21.	Наркомания

III. Екологично образование

22.	Вода, почва, въздух
23.	Великата тайна на H ₂ O
24.	Екология на Черно море
25.	Замърсяване на водите и намаляване на питейната вода
26.	Екологично самоубийство
27.	Разделно събиране на отпадъци
28.	Екология и опазване на околната среда

29.	Животински одисеи-миграции по земя, море и въздух
30.	Потребления и отпадъци
31.	Обществото и околната среда
32.	Биологично разнообразие
<u>IV. Интеркултурно образование</u>	
33.	Културни идентичности
34.	Културна осъзнатост
35.	Глобализация
36.	Дискриминация
37.	Култура, религия и толерантност
38.	Национални символи и ритуали
39.	Обичаи и традиции